

220991 - آیا اجازه دارد از بطری‌های آبی که به مسجد بخشیده بنوشد؟

سوال

حکم استفاده از چیزهایی که شخص بر وجه صدقه بخشیده چیست؟ من مقداری عطر و بطری‌هایی آب به مسجد صدقه داده‌ام و هر چند وقت از آن عطر و آب در مسجد استفاده می‌کنم. رای شرع در این باره چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

در هر وقف یا خیراتی که برای مسجد یا جای دیگری قرار داده شده بنابر شروط خود شخص واقف تصرف می‌شود.

شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - می‌گوید:

واجب در مورد چیزی که وقف شده این است که مردم در آن بر اساس شرط شخص واقف تصرف کنند (فتاوی نور من الدرب: ۱۶/۲).

بنابراین، واقف می‌تواند مانند دیگر مسلمانان از این وقف عام سود ببرد، بدون آن‌که سهم بیشتری از آنان داشته باشد و مانند آنان بنوشد و مانند دیگر مسلمانان از آن بهره ببرد، البته اگر شرطی دیگر جز آن نکرده باشد.

عثمان - رضی الله عنه - نیز چاهی را در مدینه وقف نمود و مانند دیگر مسلمانان از آن آب برمی‌داشت.

ترمذی (۳۷۰۳) از عثمان - رضی الله عنه - روایت کرده که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: **چه کسی چاه رومه را می‌خرد تا دلو او همراه با دلو دیگر مسلمانان باشد؟** (یعنی همه از آب آن استفاده کنند) سپس عثمان گفت: پس آن را با مال خودم خریداری کردم» آلبانی در **صحیح الترمذی** آن را حسن دانسته است.

ابن حجر هیتمی - رحمه الله - می‌گوید:

«این سخن عثمان - رضی الله عنه - درباره چاه رومه که **دلو من در آن مانند دلو مسلمانان است** (یعنی من مانند آن‌ها از آن آب می‌کشم) شرط نیست، بلکه خبر است مبنی بر این‌که شخص واقف نیز می‌تواند از وقف عام خود استفاده کند» (الفتاوی الفقهية الكبرى: ۲/۲۷۵).

ابن بطال - رحمه الله - می‌گوید:

کسی که چاهی را وقف کرده و آن را برای مردم قرار داده اشکال ندارد که از آن بنوشد حتی اگر شرط نکرده باشد زیرا خود او جزو مردم است (شرح صحیح بخاری: ۶ / ۴۹۲).

امام بخاری - رحمه الله - در صحیح خود (۷ / ۴) می‌گوید:

هر کس حیوان یا چیزی را برای الله قرار دهد می‌تواند همانند دیگران از آن بهره ببرد اگرچه شرط نکرده باشد.

بر این اساس کسی که برای مسجد آب خیرات کند اگر منظورش این باشد که نمازگزاران از آن استفاده کنند، در این حال خودش یکی از نمازگزاران است و جایز است مانند بقیه از این آب بنوشد.

و همین‌طور دربارهٔ عطر، اگر آن را خیرات کرده تا نمازگزاران از آن استفاده کنند خودش نیز از جملهٔ نمازگزاران است و می‌تواند مانند دیگر نمازگزاران از آن استفاده کند.

والله تعالی اعلم.